

OTA-ONA VA TARBIYACHILAR HAMKORLIGINING MAZMUNI, TASHKILY SHAKLLARI VA MEXANIZMLARI

Shermatova Ziyoda Baxtiyarovna

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti

Maktabgacha ta`lim nazariyasi va usullari fakulteti

magistratura yo`nalishi 1 – bosqich talabasi

Tel: +998909378608

Ilmiy rahbar: Imomova Nilufar Zabixullayevna

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta`lim-tarbiya jarayonida ota-ona va tarbiyachilar hamkorligining ahamiyati, uning mazmuni, tashkiliy shakllari hamda samarali mexanizmlari ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilinadi. Bolaning har tomonlama barkamol bo`lib shakllanishida oila va ta`lim muassasasi o`rtasidagi hamkorlik muhim omillardan biri hisoblanadi. Maqolada ota-onalar bilan ishlashning an`anaviy va zamonaviy shakllari, pedagogik maslahatlar, ota-onalar yig`ilishlari, seminar-treninglar, individual suhbatlar hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari orqali olib boriladigan hamkorlik usullari yoritilgan. Shuningdek, tarbiyachilar va ota-onalar o`rtasida samarali muloqotni yo`lga qo`yish, pedagogik madaniyatni oshirish va bolalar tarbiyasida yagona yondashuvni shakllantirishning muhim jihatlari ko`rib chiqilgan. Tadqiqot natijalariga ko`ra, ota-ona va tarbiyachilar o`rtasidagi uzviy hamkorlik bolalarning ijtimoiy, axloqiy va intellektual rivojlanishiga ijobiy ta`sir ko`rsatishi aniqlangan.

Kalit so`zlar: oila, ta`lim-tarbiya, tarbiyachi, ota-ona hamkorligi, pedagogik jarayon, maktabgacha ta`lim, pedagogik madaniyat, hamkorlik mexanizmlari.

Kirish

Jamiyat taraqqiyotida barkamol avlodni tarbiyalash eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Bolaning shaxs sifatida shakllanishi, uning axloqiy, ijtimoiy va intellektual rivojlanishi ko`p jihatdan oila va ta`lim muassasasi o`rtasidagi hamkorlikka bog`liq. Ayniqsa maktabgacha ta`lim bosqichida bola hayotida ota-ona

va tarbiyachining roli nihoyatda katta ahamiyatga ega. Shu sababli pedagogika fanida ota-ona va tarbiyachilar hamkorligini samarali tashkil etish masalasi alohida e'tibor bilan o'rganiladi.

Oila bola tarbiyasining birlamchi muhitidir. Bola dastlabki ijtimoiy ko'nikmalarni aynan oilada egallaydi, uning dunyoqarashi va qadriyatlari shakllanishida ota-onaning ta'siri katta bo'ladi. Biroq zamonaviy jamiyat sharoitida bolani har tomonlama rivojlantirishda ta'lim muassasalari ham muhim o'rin egallaydi. Shuning uchun oila va ta'lim muassasasi o'rtasida uzviy hamkorlik yo'lga qo'yilishi zarur. Bunday hamkorlik bolalarning ta'lim va tarbiya jarayonida yagona yondashuvni ta'minlaydi va ularni rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi [3. B-87].

Pedagogik tadqiqotlarda ta'kidlanishicha, ota-onalar va tarbiyachilar o'rtasidagi hamkorlik bolalarning shaxsiy fazilatlarini shakllantirish, ularning bilim olishga qiziqishini oshirish hamda ijtimoiy moslashuvini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Shu bois ta'lim muassasalarida ota-onalar bilan ishlashning samarali shakllarini ishlab chiqish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. [2. B-54].

Mazkur maqolaning maqsadi ota-ona va tarbiyachilar hamkorligining mazmuni, tashkiliy shakllari hamda uni samarali tashkil etish mexanizmlarini ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilishdan iborat.

Asosiy qism

Ota-ona va tarbiyachilar hamkorligining mazmuni

Ota-ona va tarbiyachilar hamkorligining mazmuni bolani har tomonlama rivojlantirishga qaratilgan pedagogik faoliyatni o'z ichiga oladi. Bu jarayonda oila va ta'lim muassasasi o'zaro hamkorlikda ishlashi, bolaga nisbatan yagona tarbiyaviy yondashuvni amalga oshirishi muhim ahamiyat kasb etadi. Pedagogik nuqtai nazardan qaraganda, bunday hamkorlik bolaning shaxsiy fazilatlarini shakllantirish, uning ijtimoiy tajribasini boyitish va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi [1. B-42].

Ota-onalar bola hayotining eng muhim ishtirokchilari hisoblanadi. Shu sababli tarbiyachilar ota-onalar bilan doimiy aloqada bo'lishi, ularning fikr va takliflarini inobatga olishi zarur. Bunday hamkorlik orqali bolalarning individual

xususiyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlari aniqlanadi hamda ta`lim-tarbiya jarayoni yanada samarali tashkil etiladi. Tadqiqotlar shuni ko`rsatadiki, ota-onalar tarbiya jarayonida faol ishtirok etganida bolalarda ijobiy xulq-atvor, mas'uliyat hissi va bilimga intilish kuchayadi [4. B-63].

Hamkorlikning tashkiliy shakllari

Ta`lim muassasalarida ota-onalar bilan ishlash turli tashkiliy shakllarda amalga oshiriladi. Ulardan biri ota-onalar yig`ilishlari bo`lib, bu jarayonda bolalarning rivojlanish darajasi, tarbiyaviy ishlar hamda ta`lim jarayonining muhim masalalari muhokama qilinadi. Ota-onalar yig`ilishlari orqali tarbiyachilar ota-onalarni pedagogik jarayon bilan tanishtiradi va bolalar tarbiyasida yuzaga kelayotgan muammolarni birgalikda hal qilishga harakat qiladi [3. B-90].

Individual suhbatlar ham ota-onalar bilan ishlashning muhim shakllaridan biri hisoblanadi. Bunday suhbatlar davomida tarbiyachi ota-onalarga bolaning rivojlanishi, xulqi va qiziqishlari haqida batafsil ma`lumot beradi hamda zarur pedagogik tavsiyalarni taqdim etadi. Bu esa oila va ta`lim muassasasi o`rtasida o`zaro ishonch va hamkorlikni mustahkamlashga yordam beradi [2. B-57].

Shuningdek, ota-onalar bilan seminarlar, treninglar, davra suhbatlari va ochiq mashg`ulotlar tashkil etish ham muhim ahamiyatga ega. Bunday tadbirlar ota-onalarning pedagogik bilimlarini oshirishga xizmat qiladi hamda ularning ta`lim jarayonida faol ishtirok etishiga imkon yaratadi [1. B-48].

Hamkorlik mexanizmlari

Ota-ona va tarbiyachilar hamkorligini samarali tashkil etish uchun muayyan pedagogik mexanizmlardan foydalanish zarur. Avvalo, oila va ta`lim muassasasi o`rtasida o`zaro hurmat va ishonchga asoslangan muloqot muhitini yaratish muhimdir. Bu jarayon ota-onalarning ta`lim muassasasiga bo`lgan ishonchini oshiradi va hamkorlikni mustahkamlaydi [4. B-66].

Bundan tashqari, ota-onalarning pedagogik madaniyatini oshirish ham muhim mexanizmlardan biri hisoblanadi. Tarbiyachilar ota-onalarga bolalar tarbiyasi bo`yicha zarur bilim va ko`nikmalarni berish orqali ularning tarbiya

jarayonidagi faolligini oshiradi. Natijada bolalar tarbiyasida yagona talab va yondashuv shakllanadi [3. B-92].

Shu bilan birga, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ham hamkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Masalan, ijtimoiy tarmoqlar, messenjerlar va onlayn platformalar orqali ota-onalar bilan tezkor aloqa oʻrnatish mumkin. Bu esa taʼlim jarayonidagi yangiliklar va bolalar faoliyati haqida ota-onalarni doimiy xabardor qilib borishga yordam beradi [2. B-60].

Natijada ota-ona va tarbiyachilar oʻrtasidagi samarali hamkorlik bolalarning shaxs sifatida shakllanishi, ularning ijtimoiy faolligi hamda taʼlimga boʻlgan qiziqishini oshirishda muhim omil boʻlib xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, ota-ona va tarbiyachilar hamkorligi bolalarning har tomonlama rivojlanishida muhim omillardan biri hisoblanadi. Oila va taʼlim muassasasi oʻrtasidagi uzviy hamkorlik bolalarning axloqiy, ijtimoiy va intellektual rivojlanishini taʼminlashda katta ahamiyatga ega.

Tadqiqot natijalari shuni koʻrsatadiki, ota-onalar bilan samarali muloqot oʻrnatish, ularning pedagogik bilimlarini oshirish hamda taʼlim jarayoniga faol jalb etish bolalar tarbiyasining sifatini oshiradi. Ayniqsa, ota-onalar yigʻilishlari, individual suhbatlar, seminar-treninglar va ochiq mashgʻulotlar kabi tashkiliy shakllar hamkorlikni rivojlantirishda muhim rol oʻynaydi.

Shuningdek, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ota-onalar bilan aloqani mustahkamlash va pedagogik jarayonni yanada samarali tashkil etishga yordam beradi. Bunday hamkorlik natijasida bolalarda mustaqil fikrlash, masʼuliyat hissi va ijtimoiy faollik kabi muhim sifatlar shakllanadi. Demak, ota-ona va tarbiyachilar oʻrtasidagi hamkorlikni rivojlantirish taʼlim-tarbiya jarayonining muhim vazifalaridan biri boʻlib, u kelajak avlodni barkamol shaxs sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. Mavlonova R., Vohidova N., Rahmonqulova N. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: Oʻqituvchi, 2012. – 320 b.

2. Hasanboyeva O., To`xtaboyeva M. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2014. – 280 b.
3. Qodirova F., Toshpo`latova M. Maktabgacha ta`lim pedagogikasi. – Toshkent: Tafakkur, 2019. – 240 b.
4. Yo`ldoshev J., Usmonov S. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O`qituvchi, 2010. – 200 b.
5. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardayev A. Ta`limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste`dod, 2008. – 180 b.
6. Musurmonova O. Oila pedagogikasi. – Toshkent: Fan, 2016. – 220 b.
7. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. – Toshkent: Iqtisod-moliya, 2011. – 200 b.
8. To`xtaxodjayeva M. Pedagogika. – Toshkent: O`zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2010. – 400 b.
9. Tursunov I., Nishonaliyev U. Pedagogika kursi. – Toshkent: O`qituvchi, 1997. – 300 b.